

Vrede.Nu is een uitgave van vredesorganisatie IKV Pax Christi, het samenwerkingsverband van IKV en Pax Christi en verschijnt vier maal per jaar.

Mensenrechtenspecial

Samen werken aan bescherming van burgers

Een gesprek met Eduard Nazarski, directeur Amnesty International over mensenrechten, de Nobelprijs voor de Vrede en de samenwerking in de alliantie *Freedom from Fear*.

▷ pagina 2 - 3

Wordt het oorlog of vrede in Soedan?

Een gesprek met een inwoner uit Noord-Soedan en een inwoner uit Zuid-Soedan over de angsten en hoop voor en na het referendum. Wat betekenen mensenrechten in een land dat decennia lang oorlog heeft gekend?

▷ pagina 6 - 7

Verarmd Uranium: tijd voor transparantie

Een animatiefilm 'Als het stof is neergedaald' geeft in begrijpelijke taal weer waarom aanvullend onderzoek naar het verband tussen kanker en verarmd uranium nodig is. Soldaten en burgers in conflictgebieden kampen met gezondheidsproblemen.

▷ pagina 13

'Samen werken aan de bescherming van burgers'

De veiligheid van burgers heeft alles te maken met mensenrechten. Niet voor niets gaat IKV Pax Christi vanaf volgend jaar meer samenwerken met Amnesty International. Eduard Nazarski, directeur van Amnesty International, vertelt over deze samenwerking, de Nobelprijs voor de Vrede en de successen van bijna 50 jaar mensenrechtenwerk.

In 2011 viert Amnesty International haar jubileum. Terugblikken op vijftig jaar mensenrechtenwerk levert een waslijst van resultaten op. “Het mooiste vind ik de verschillende prijzen die Amnesty International heeft gekregen”, vertelt directeur Eduard Nazarski trots. “In 1977 kreeg Amnesty International de Nobelprijs voor de Vrede. Later volgden meer onderscheidingen. Stuk voor stuk erkenningen op wereldniveau. Ondertussen zijn we in negentig landen actief. Daarmee zijn we de grootste mensenrechtenbeweging ter wereld. Dat moeten we koesteren en uitbouwen.”

Samenwerking

Vanaf volgend jaar gaat Amnesty International samenwerken met IKV Pax Christi, Press Now en GPPAC binnen de alliantie *Freedom from Fear*. Een bijzondere samenwerking. “We werken allemaal aan veiligheid en *human security* en toch heeft iedere partij zijn specialisme. Daardoor vullen we elkaar goed aan. Zo richten wij ons op mensenrechteneducatie en de interactie tussen burgers en overheid. Overigens vormt de overheidssubsidie voor deze samenwerking slechts een klein gedeelte van ons budget. Voor onderzoek en campagnes gebruiken wij nadrukkelijk geen overheidsfinanciering.” Nazarski wil snel beginnen met de alliantie. “Een vliegende start, dat moet er komen. Na intensieve voorbereidingen met de partnerorganisaties heb ik veel vertrouwen in de samenwerking. Wel ben ik benieuwd hoe de programma’s in de praktijk zullen verlopen. In landen als Sierra Leone en DR Congo kan immers van alles gebeuren. Projecten laten zich in zulke fragiele staten moeilijk plannen.”

Nobelprijs voor de Vrede

Dat het werken aan mensenrechten in repressieve en fragiele staten uiterst kwetsbaar is, bleek onlangs weer toen de Chinese vredesactivist en politiek gevangene Liu Xiaobo de Nobelprijs voor de Vrede won. China reageerde afwijzend en verkrampt. Er volgde zelfs een aanscherping van de repressie. “Als reactie pakte China mensen op die Liu Xiaobo wilden felicite-

ren met een bosje bloemen”, vertelt Nazarski. “De Nobelprijs is een belangrijk signaal hoe het met de mensenrechten in China is gesteld. De republiek probeert met man en macht de mensenrechtenactivisten te onderdrukken. Terwijl zij op hun beurt steeds feller hier tegen in gaan.”

De manier waarop China hiermee omgaat is alles behalve een trend, meent Nazarski. “Mensenrechten zijn altijd al omstrede geweest. Staten tekenen op hoog niveau afspraken en verdragen, maar in de praktijk pakt het heel anders uit.” China lijkt het collectief belangrijker te vinden dan het individu. Deze aanpak lijkt een voorbeeld voor andere staten in de regio. “Het is niet nieuw dat mensenrechten betwist worden; ten tijde van de Sovjet-Unie was het niet anders. Wat wel verandert, zijn de geopolitieke verhoudingen. China is immers een belangrijke speler op het wereldtoneel geworden. Door die voortdurende discussie zijn mensenrechten een levend ideaal; ze zijn voortdurend in beweging.”

Digi-activisme

Een belangrijke ontwikkeling is het digi-activisme. Steeds meer burgers maken melding van misstanden en mensenrechtenschendingen via blogs en social media. Gevoelige informatie over onderdrukking wordt zo vaker en sneller gedeeld. “In wezen is het bloggen van nu hetzelfde als het ouderwetse opiniestuk in een krant”, vindt Nazarski. “Het ver-

schil zit hem vooral in de snelheid en hoeveelheid van informatie.” Dat deze bloggers meer gevaar lopen dan de klokkenluiders van vroeger, ontkent de directeur. “De gevaren van toen en van nu zijn even groot”, stelt Nazarski. “Ook vroeger liepen zulke mensen risico. Vaak kent een blogger de gevaren en heeft hij goede contacten met lokale civiele organisaties. Soms helpt het om een blogger meer internationale bekendheid te geven, als een soort bescherming. Dan zorgen wij voor media-aandacht. Eigenlijk doet Amnesty International al jaren aan digi-activisme”, glimlacht Nazarski. In

Nederland kan de organisatie rekenen op zo’n 100.000 mensen die meedoen aan digitale acties, zoals het versturen van brieven voor activisten in nood. “We worden ook actiever op social media. Dat is goed, want via nieuwe manieren bereik je nieuwe mensen. Op Twitter doen we het best aardig; veel mensen volgen ons daar. Maar het kan beter. Kijk naar het aantal mensen dat cabaretier Youp van ’t Hek volgt: ruim 71.000 *followers*. Al zijn we natuurlijk lang niet zo grappig, dat aantal zouden wij ook ooit moeten halen.”

Femke Rongen

Cartoon door Argibald ▾

Foto voorkant: Fotocredit Petterik Wiggers

Redactioneel

Goede doelen doen aan het eind van het jaar altijd flink van zich spreken. Het draagvlak voor internationale samenwerking schijnt iets afgenomen te zijn, zo bleek uit een onderzoek dat de NCDO ieder jaar laat doen. Het subsidiestelsel waarmee de overheid aan ontwikkelingsorganisaties geld geeft, is flink opgeschud. Gelukkig heeft IKV Pax Christi een goede indruk gemaakt in Den Haag. Dit betekent dat we voor vijf jaar voor een deel van ons werk subsidie krijgen. De verplichting om meer geld uit de particuliere markt te werven, is er echter niet minder om geworden. Ook van IKV Pax Christi vallen er dus regelmatig brieven in de bus waarin we om uw aandacht en een financiële bijdrage vragen.

Aandacht vragen we bijvoorbeeld voor het lot van de dappere mensen in conflictgebieden en dictaturen die op een vreedzame manier aan verandering willen werken. In dit nummer staan voorbeelden van Cubaanse, Egyptische en Soedanese mensen die allen onder moeilijke omstandigheden de hoop niet opgeven waar wij dat mogelijk al lang gedaan zouden hebben.

IKV Pax Christi gaat de komende jaren meer samenwerken met Amnesty International, met de journalistenorganisatie Press Now en met GPPAC, een netwerkorganisatie die werkt aan conflictpreventie. Daarnaast zullen we ook met andere organisaties –waar dat nuttig is – blijven werken. Een voorbeeld daarvan is bijvoorbeeld MasterPeace, waarbij er van alles wordt gedaan om ú te helpen in beweging voor vrede te blijven. Op zo’n manier dat het aanstekelijk werkt voor mensen die tot nu toe minder overtuigd waren van het belang om actief betrokken te zijn bij vrede en veiligheid in de wereld.

We kunnen een voorbeeld nemen aan Wael, Imad, Daud, Deborah en Evelien. In deze uitgaven komen ze aan het woord. Weg met de negativiteit, maar samen onze schouders eronder.

Helma Maas

Bloggers brengen vrede iets dichterbij in Midden-Oosten

‘Dictatuur is controle op informatie definitief kwijt’

△ Wael Abbas, een van de pioniers van het bloggen

Wael Abbas (36 jaar) is een van de bekendste bloggers in het Midden-Oosten. Hij werd beroemd nadat hij in 2004 Youtube gebruikte om filmpjes van marteling en mishandeling door de politie online te zetten. Miljoenen mensen zagen en verspreidden de filmpjes. De Egyptische autoriteiten waren hierdoor gedwongen maatregelen te nemen tegen de daders. Tegelijkertijd probeerden ze Wael tot zwijgen te brengen. Abbas was een van de hoofdgasten op een door IKV Pax Christi georganiseerde Nacht van de Vrede.

Wat voor een blogger ben je?

“Ik ben journalist en activist. Als journalist omzeil ik de censuur en laat ik zien wat er gebeurt. Ik plaats deze informatie in een context, en verbind deze aan concrete actie. Ik kies ervoor om niet neutraal te zijn.”

Vertel eens over de filmpjes die je op internet geplaatst hebt?

“In 2004 poste ik video's op YouTube van agenten die verdachten aan het martelen en mishandelen waren. Martelen is een gangbare praktijk voor politieke 'delicten', maar ook voor 'gewone' vergrijpen. Dit soort filmpjes stuurden mensen al een tijdje aan elkaar, maar men zag het meer als 'vermaak', als een soort *Egypt's funniest home videos* – ziek maar waar. Ik heb ze *on line* gezet en *geframed* binnen het kader van systematische mensenrechtenschendingen in ons land. Zo kregen deze beelden een heel andere lading.”

Hoe ben je blogger geworden?

“Begin jaren negentig ontdekte ik de *chatrooms* waar in alle openheid levendige discussies gevoerd werden. De deelnemers waren anoniem en kwamen overal vandaan. Voor het eerst kon je buiten je privé kring veilig praten over wezenlijke zaken als religie, politiek en mensenrechten. Een artikel dat ik had gepost op een Saoedische website over religie en politiek werd meer dan 43.000 keer bekeken. Stel je voor: zoveel mensen die jouw gedachten willen en kunnen lezen! Toen besloot ik om onder mijn eigen naam te opereren.”

En daarmee nam je een risico?

“Zeker. Ik heb sindsdien een paar keer vastgezet. Maar het levert veel op: je wint aan geloofwaardigheid en met veel lezers en fans in Egypte en daarbuiten heb ik daardoor ook een bescherming voor mezelf gecreëerd. Als er nu iets met mij, of met andere bloggers gebeurt dan twitteren we dat meteen de wereld in. Het is nu niet meer mogelijk dat activisten zomaar kunnen verdwijnen zonder dat iemand dat weet. Kareem Amer (www.freekareem.org) is vastgezet omdat de autoriteiten een voorbeeld willen stel-

len. Hij schrijft over onderwerpen die controversieel zijn bij de hele Egyptische bevolking, zoals de positie van christenen, homoseksualiteit, rechten van minderheden. De autoriteiten kunnen dan onder het mom van vage noties zoals de 'bescherming van de goede zeden en nationale integriteit' onder de bevolking op veel steun rekenen bij het aanpakken van 'atheïsten' en 'homoseksuelen'. Helaas. In Egypte worden we door de officiële media bedolven onder propaganda over hoe slecht het in Europa is: over het racisme, de boerka- en minarettenverboden, en natuurlijk over jullie Geert Wilders. Allemaal waar. Vanochtend maakte ik een wandelingetje en kwam een Egyptenaar tegen. Hij vertelde me dat hij zich pas echt bedreigd voelt als hij terugkeert naar Egypte. Hij scheert dan z'n baard af om maar geen problemen met de politie te krijgen!”

Verwacht je dat zaken ooit veranderen?

Ik zie internet voornamelijk als een middel om iets te bereiken. Het is waar dat er nu ongekende mogelijkheden zijn om jezelf te uiten, om mensen te ontmoeten. Dat is revolutionair in onze landen, waar de overheid alles probeert te controleren. We kunnen chatten, bloggen tot we ons wegen, maar als er niemand de straat op gaat zal er niets veranderen. Wij blog-

gers zijn een minderheid, maar er is nu iets in gang gezet wat niet zomaar valt te stoppen. De autoriteiten zijn de totale controle op informatie definitief kwijt. Ik volg nu hier, terwijl ik met je praat, op twitter de demonstraties in Cairo tegen Mubarak die z'n zoon zal aanwijzen als opvolger. Er zijn nu mensen die demonstreren, die portretten van hem verbranden. Vroeger zou niemand er iets van horen, de daders zouden 'verdwijnen', en nu gaat het meteen in *real time* de wereld in!

Heb jij nog een advies voor jongeren in het Midden-Oosten die willen bloggen?

Jazeker, denk alsjeblieft drie keer na voor je besluit om uit de anonimiteit te treden. Het kan gevolgen hebben voor je hele verdere leven, je carrière, je familie en je veiligheid. Een ander advies: reageer niet te snel, denk na voordat je iets post, check, kijk rond, praat erover. Internet is supersnel, dat is een kracht en tegelijkertijd een zwakte.

Wil je meer weten over Abbas, kijk dan op deze sites:

<http://www.youtube.com/waelabbas>

<http://twitter.com/waelabbas>

<http://waelabbas.jaiku.com>

Evert-Jan Grit

△ De sporen van de laatste oorlog zijn nog overal zichtbaar. Fotocredit: Petterik Wiggers

Referendum kan veel losmaken

Wordt het oorlog of vrede in Soedan?

Wordt het oorlog of blijft het vrede? In Soedan speelt deze vraag volop. Wat is vrede in een land waar er nog zoveel lokale conflicten zijn en waar de kwestie Darfur nog steeds niet is opgelost? Vrede.Nu sprak met Daud uit Zuid-Soedan en Imad uit Noord-Soedan over hun kijk op de nabije toekomst.

Zelfs al zou er in 2011 geen referendum over de toekomst van Noord-en Zuid-Soedan zijn, dan nog lijken de problemen van het grootste land op het Afrikaanse continent enorm. In de afgelopen vijf jaar die sinds het tekenen van het vredesakkoord tussen Noord-en Zuid-Soedan verlopen zijn, laaide de strijd in Darfur enorm op en kregen etnische tegenstellingen in Zuid-Soedan volop de kans zich te ontwikkelen tot forse conflicten. Door de jarenlange burgeroorlog is het wapenbezit wijdverbreid. Niet alleen

onder de nomaden die hun vee moeten beschermen tegen andere nomaden, maar ook stadsbewoners hebben vaak een wapen onder hun bed.

Referendum

Daud en Imad kijken met gemengde gevoelens uit naar het referendum. Terwijl de buitenlanders in Soedan zich de afgelopen maanden druk maakten of het referendum wel op tijd (9 januari) gehouden kan worden vanwege de logistieke nachtmerrie die het is om miljoenen

mensen te laten stemmen, denkt Imad meer aan de tijd na het referendum. Imad: “De internationale gemeenschap zou meer moeten kijken naar de gevolgen van de keuze, want als Zuid-Soedan zich afsplitst van het noorden, dan ben ik bang dat de miljoenen Zuid-Soedanezen die in het Noorden wonen door woedende menigtes aangevallen worden. De Noord-Soedanese overheid moet die minderheden beschermen, maar ze moet daartoe wel opgeroepen worden. Ik ben ook bang dat het niet alleen leidt tot ge-

weld tegen de zuiderlingen, maar tegen iedereen die er zwart uit ziet.” Ook voor de Noord-Soedanezen ziet de toekomst er dan niet rooskleurig uit. De naleving van de sharia zal worden opgevoerd en het klimaat voor mensenrechtenactivisten en andere maatschappelijke organisaties zal erg beperkt worden, denkt Imad.

Etnische kaart

Daud merkt op dat het ontwapeningsprogramma van de afgelopen vijf jaar de etnische tegenstellingen heeft vergroot. “De onveiligheid is groot, want sommige etnische groepen mogen hun wapens nog een tijdje houden, terwijl het van anderen afgenomen wordt.” Veel milities die in de oorlog gevormd zijn, hebben inmiddels onderdak gekregen in het officiële leger. Vaak zijn deze milities door een etnische groep gevormd. Hun training – zeker op het gebied van mensenrechten – laat veel te wensen over. Imad valt bij: “Mensen weten vaak niet goed wat hun rechten zijn. Met name op het gebied van vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging is er nog een

De Nationale Veiligheidswet

De Nationale Veiligheidswet (2010 National Security Act, NSA) werd aangenomen in december 2009 en geeft uitgebreide arrestatie- en detentiebevoegdheden aan medewerkers van de Nationale Veiligheidsdienst (NISS). Onder dezelfde wet worden NISS medewerkers vrijgesteld van vervolging voor hun werkzaamheden. Een cultuur van straffeloosheid is daarmee een gegeven.

wereld te winnen in Soedan.” In oktober werden een aantal mensen na een vergadering over mensenrechten opgepakt, allen mensen uit Darfur. Ondertussen laait het conflict in Darfur weer op. Als de vredesbesprekingen over Darfur mislukken, dan zal het conflict in Darfur weer opblazen. Zowel Daud als Imad verwachten geen volledige oorlog tussen Noord- en Zuid-Soedan, maar wel schermutselingen bij de oliegebieden op de grens.

Olie

Zo'n omstreden gebied is Abiyei. Daar ligt veel olie in de grond. De inwoners krijgen een eigen referendum, waarin ze zich uit kunnen spreken of ze bij Noord- of bij Zuid-Soedan willen horen. Als de

uitslag een van de partijen niet aanstaat, kan hier het conflict heet worden, zo verwachten beide Soedanezen. Een van de inwoners zei: “Ik ben óf op het land, óf ik lig eronder.”

Druk van buitenaf

IKV Pax Christi riep in november het Nederlandse parlement op om zich nadrukkelijker te bemoeien met de tijd na het aflopen van het vredesakkoord in Soedan. Nederland is een van de landen die in 2005 betrokken was bij de totstandkoming van het vredesakkoord, daaruit vloeien allerlei verantwoordelijkheden.

Helma Maas

▽ Een petitie om Nederlandse politici op te roepen zich in te zetten voor vrede in Soedan

Cuba: Vrijheid van meningsuiting nog steeds onder druk

‘Dag en nacht vechten voor mensenrechten’

De ontwikkelingen in Cuba zijn dit jaar in een stroomversnelling terecht gekomen. Sinds de zomer is het merendeel van 75 mensen die in 2003 plotsklaps opgepakt werden vrijgelaten. De meesten van hen zijn uitgezet naar Spanje. De groep ‘Vrouwen in het Wit’ die iedere zondag demonstreert voor de vrijlating van hun familieleden, is inmiddels uitgedund. Toch is het met de vrijheid van meningsuiting nog niet bijster goed gesteld. De veiligheidsdienst houdt mensen nauwlettend in de gaten. Een verslag van een jongerendeleгатie die namens IKV Pax Christi naar Cuba reisde.

Een goed boek vinden is op Cuba nog steeds niet gemakkelijk. De openbare staatsbibliotheken staan vol met oude boeken, encyclopedieën uit de jaren vijftig en Russische boeken van voor de Glasnost. Evelien Nienhuis en Deborah Meersmans waren in het najaar

in Cuba. Deborah: “Zelfs schoolboeken zijn niet te vinden in openbare bibliotheken. Daarvoor kunnen mensen ook terecht bij de particuliere bibliotheken.” Vaak blijken de eigenaren van de particuliere bibliotheken ook maatschappelijk zeer actief te zijn. Niet alleen willen

ze dat mensen meer informatie dan de staatspropaganda tot zich nemen, ook zijn ze soms journalist of zijn ze betrokken bij de opvoeding van kinderen. Evelien: “Ze geven bijvoorbeeld Engelse les of organiseren een weekendschool.”

▽ Evelien (tweede van links) en Deborah (derde van links) op bezoek in een huiskamerbibliotheek

Intimidatie

Het brengen van boeken is een van de taken van een jongerendeleгатie. Deborah: “Mensen zitten niet letterlijk geketend, deze ketens zitten in je hoofd. Het is verschrikkelijk omdat je deze ketting niet kan zien en dus niet kan breken, in tegenstelling tot de slaven van vroeger. Er heerst angst. De mensen zijn ziek van angst.”

De Cubaanse huiskamerbibliotheken zijn altijd heel blij met nieuwe boeken. De twee meiden hebben verhalen gehoord van intimidatie van de bibliotheekeigenaren. Het varieert van pestrijen, geen opleidingsmogelijkheden of werk tot intimiderende straatacties. “De hele deur, muur en zelfs delen van de ramen zijn met rode verf beklad en tevens hebben ze tweemaal ‘Viva Fidel’ op zijn muur gezet”, zo vertellen Deborah en Evelien. Evelien: “We werden ook zelf gevolgd. Toen we ’s avonds thuis kwamen bleek dat de politie ons gevolgd had. Ze wisten precies waar we wat gedronken hadden en de man die op onze auto paste werd verteld dat we anti-revo-

△ De meeste bibliotheken bevinden zich in een huis- of slaapkamer

lutionairen zijn. Toch hebben wij geen echt gevaar gelopen. Wij kunnen hooguit op het eerste vliegtuig het land uitgezet worden. Voor de Cubanen is het anders. Daarom is internationale aandacht voor hen zo belangrijk. Ze zijn blij dat er belangstelling is, dat ze hun verhaal kunnen vertellen en niet meer alleen op hun eiland zitten.”

Politieke gevangenen

Met eenzelfde soort intimidatie krijgen ook de familieleden van de politieke gevangenen te maken. Vaak worden er mensen opgetrommeld uit een ander dorp die worden opgejut om te gaan schelden. Van de oorspronkelijk 75 gevangenen die op 18 maart 203 opgepakt werden, zit er nog een tiental vast. Eve-

lien en Deborah hebben vier families bezocht. “Voor hen is het dubbel zo zwaar. Nu worden hun geliefden ineens als misdadigers bestempeld. De omstandigheden in de gevangenis zijn mensonteernd. Bijzonder slecht eten, bruin water dat eigenlijk geen drinkwater is. Veel van de gevangenen hebben dan ook allerlei ziektes onder leden.” Voor Deborah en Evelien was het niet de eerste keer dat ze in Cuba waren, maar wel de meest indrukwekkende keer. Ze zijn vol vuur om het verhaal van de politieke gevangenen en de bibliotheken onder de aandacht te brengen. “Zij vechten dag in dag uit voor hun mensenrechten. Wij hebben ons vaak machteloos gevoeld in Cuba toen we hun verhalen aanhoorden. Nu kunnen we wat terug doen door hun

verhalen verder te vertellen en onze foto's te laten zien. Deze vreedzame strijd willen we ondersteunen.”

Helma Maas

Kijk op www.boekenvoorcuba.nl voor meer informatie.

Begin 2011 geeft IKV Pax Christi een boek uit met verhalen van de politieke gevangenen. Het eerste exemplaar wordt uitgereikt aan drie recent vrijgelaten gevangenen. In december is nog in de bibliotheek van Wageningen een fototentoonstelling te zien van de huiskamerbibliotheken.

Clustermunitie: opruimen hoogste prioriteit

Meer dan veertig jaar geleden werd Laos meegezogen in de vernietigende Vietnamoorlog. Laos is het land dat wereldwijd het meest is getroffen door clustermunitie. Niet voor niets kozen actievoerders en onderhandelaars deze plek om te praten over de bepalingen uit Clustermunitieverdrag. Vanuit IKV Pax Christi waren Roos Boer en Miriam Struyk erbij. Een korte impressie van hun bezoek.

Er zijn destijds 270 miljoen clusterbommen boven Laos afgeworpen, volgens sommige schattingen bleven er daarvan 80 miljoen onontploft achter. Deze bommen die uiteenspatten in duizenden kleine onderdelen zorgen voor veel burgerslachtoffers en vormen een groot obstakel voor de wederopbouw. We vliegen naar Pek district. Vanuit de lucht zien we

de kraters die de bommen in het landschap hebben geslagen. Dagelijks zijn zeshonderd ontmijningsexperts bezig met ruimen. Het lijkt onbegonnen werk. Onontplofte clusterbommen moeten ter plekke tot ontploffing gebracht worden omdat het te gevaarlijk is om ze te verplaatsen. Dat maakt het opruimen tijdrovend en risicovol.

We bezoeken een lagere school. Een paar jaar geleden lag het stuk land om de school - dat als schoolplein werd gebruikt - nog bezaaid met onontplofte bommen. Het is een wonder dat er hier geen slachtoffers zijn gevallen. Anderen hadden minder geluk. Sinds de bombardementen zijn in Pek district alleen al meer dan 2164 slachtoffers gevallen, onder wie 40 % kinderen.

Even verderop zien we een groot veld dat is afgezet met lint. Van daar zijn we getuige van de vernietiging van veel onontplofte clusterbommen. De delegaties van Ierland en Guatemala mogen op de knop te drukken om de clusterbommen te vernietigen. Het is de 'beloning' voor het feit dat deze twee landen het verdrag als een van de eersten geratificeerd hebben. Het is doodstil als de eerste rookpluim opstijgt uit het veld; enkele seconden later dreunt het geluid van de ontploffing onze oren en borstkas in.

We staan op een veilige afstand van meer dan 500 meter. Het is ongelooflijk hoeveel schade een bommetje zo groot als een mandarijn kan aanrichten. Wat misschien nog de meeste indruk maakt, is dat deze bommen al veertig jaar lang een heel land in haar greep houden. Boeren die weten dat hun land bezaaid ligt hebben geen keus dan toch hun land te bewerken in de hoop dat er niks gebeurt.

Op de conferentie hebben we ervoor gepleit dat donorlanden meer fondsen beschikbaar maken voor ruiming en slachtofferhulp. Er moet expertise en apparatuur aangeleverd worden. De juridische verplichtingen die voortvloeien uit het clustermunitieverdrag verplichten ons hiertoe. Dit betekent dat er sneller werk gemaakt wordt van het opruimen van clustermunitie, zodat er niet weer veertig jaar overheen gaat.

Demonstratie van ruiming van clustermunitie. Fotocredit: Mary Wareham ▲

Roos Boer en Miriam Struyk

Ik steun IKV Pax Christi

NAAM: Victor Veen

LEEFTIJD: 62 jaar

PLAATS: Bussum

DONATEUR SINDS: mei 2008

ACHTERGROND: Ik noem mijzelf een kritisch volger van IKV Pax Christi. Ik was groepsleerkracht op een basisschool, nu met pensioen. Ik behoor tot Het Apostolisch Genootschap.

WAAROM: Er zijn zoveel conflictsituaties tussen mensengroepen op persoonlijk, nationaal, Europees en internationaal niveau. Op het terrein van het onderling samengaan is een grote nood in de samenleving en leeft er een hulpvraag om tot elkaar te komen en tot conflictbeheersing te komen. Ik wil mijn deel daaraan bijdragen. Daarom neem ik ook deel aan de vredesgroep 'Vrede voor ons allemaal' in Huizen. We hebben in Huizen al een iftarmaaltijd en vredesdienst gedaan.

VERWACHTINGEN: Ik ben realistisch idealist. Vanuit mijn verbondenheid met Het Apostolisch Genootschap en vanuit mijn vredes-idealisme werk ik mee aan het voorleven van een gezindheid en het scheppen van voorwaarden om tot vrede, gerechtigheid en menswaardig samenleven te komen. Mijn doel is, om bij conflicterende partijen de bereidheid aan te roepen om met elkaar om de tafel te gaan zitten en tot redelijk overleg te komen. Daarom volg ik IKV Pax Christi kritisch. Zij kunnen helpen de vicieuze cirkel te doorbreken van de bewapeningswedloop, de wapenhandel, de financiële belangen van de wapenindustrie en de schadelijke gevolgen daarvan voor de vredesprocessen.

Korte berichten

Soedan

De Tweede Kamer heeft de petitie 'Teken voor Vrede in Soedan', die door 3352 mensen is ondertekend, in ontvangst genomen. De petitie vraagt de Nederlandse regering betrokken te blijven bij Soedan, juist nu het vredesakkoord afloopt. De petitie werd aangeboden aan de vooravond van een Algemeen Overleg over Soedan in de Tweede Kamer.

Kijk op <http://www.binnenhof.tv/home/> voor de reactie van Alexander Pechtold, die de petitie samen met leden van de Vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken in ontvangst nam.

De Avond van de Censuur

Aan de vooravond van de Dag van de Rechten van de Mens, organiseert Hivos 'De Avond van de Censuur'. Wat zijn de grenzen van vrije meningsuiting? Met o.a. Hanaa Edwar van Iraqi Al-Amal, een partnerorganisatie van IKV Pax Christi. Rode Hoed, Amsterdam, 9 december 19.00 uur.

Geef uw mening

Wilt u reageren op dit nummer, dan kunt u uw mening kwijt op www.ikvpaxchristi.nl/gastenboek

Volg IKV Pax Christi op Twitter

Volg het werk van programmaleiders en van de thuisblijvers van stap tot stap op <http://twitter.com/IKVPaxChristi>

twitter

Winnaar geeft Luciferprijs door aan burgemeester

Een dag na de uitreiking van de Luciferprijs voor de meest succesvolle Vredesweekactiviteit 2010 gaven de winnaars uit Oegstgeest de prijs alweer door en wel aan de burgemeester, vanwege naar zeggen 'de samenwerking die hartverwarmend was'. Het beeldje prijkt inmiddels op een mooie plek in het gemeentehuis.

De Raad van Kerken Oegstgeest en het Haags Interkerkelijk Vredeswerk waren in de prijzen gevallen voor meest opvallende lokale vredesactiviteit in de Vredesweek. Beide initiatiefnemers hebben laten zien dat ze op een vernieuwende manier aandacht voor vrede weten te trekken. In Oegstgeest werden alle kerkdeuren gesloten zodat de kerkgangers in de plaatselijke Sporthal aan een oecumenische vredesdienst konden deelnemen.

Mayke Smit

Henk Timmerman, voorzitter van de Raad van Kerken Oegstgeest, geeft de Luciferprijs door aan Els Timmers-van Klink, burgemeester van Oegstgeest.

Column

Kees van den Broek is beleidsadviseur bij IKV Pax Christi

Niet neutraal

In deze Vrede.Nu spreekt de Egyptische blogger Wael Abbas. Mooi interview, bewogen man, gebruik makend van de snelheid van internet. Hij zegt: "Ik kies ervoor om niet neutraal te zijn". Een activist die spreekt over dictatuur en mensenrechten in zijn land. Waarom in dit blad? Wat wil een vredesorganisatie met mensenrechten? Het antwoord is: veel.

We kijken naar vrede vanuit de samenleving, vanuit het perspectief van de burger. De veiligheid van burgers is een recht, maar veiligheid wordt gezien als een staatsaangelegenheid en heeft geen krachtig internationaal juridisch kader.

Maar als een staat de veiligheid van burgers niet kan garanderen, bijvoorbeeld in het geval van een fragiele staat die rebelligroepen niet onder controle kan krijgen, dan uit zich dat in schendingen van mensenrechten, van humanitair recht. Rechten waarover internationale afspraken bestaan.

Ook als een staat zelf de oorzaak is van onveiligheid van burgers, in dictaturen of repressieve staten, dan zijn de basale mensenrechten in het geding, zoals de vrijheid van meningsuiting van een blogger als Wael Abbas.

Ons werk aan vrede en veiligheid is daarom sterk verweven met mensenrechten. Het is geen toeval dat IKV Pax Christi in het afgelopen jaar een samenwerking is aangegaan met de Nederlandse tak van Amnesty International en met de organisatie Press Now, die werkt aan persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting via moderne sociale media.

Als alliantie, waarin ook de internationale netwerkorganisatie voor conflictpreventie GPPAC is betrokken, hebben we een plan voor de komende vijf jaar opgesteld onder de titel 'Freedom from Fear'. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken oordeelde begin november dat dit plan van zeer hoge kwaliteit is. Dat is een stevige basis om ons werk als maatschappelijke organisatie, met uw steun, voort te zetten. Om internationaal actief te zijn, en ook om niet neutraal te zijn in Nederlandse discussies over veiligheid.

Als het stof is neergedaald...

Verarmd uranium: tijd voor transparantie

Een hoger aantal geboortefwijkingen en meer gevallen van kanker. Een objectieve constatering in conflictgebieden waar wapens met verarmd uranium zijn gebruikt, zoals Kosovo en Irak. Omdat er nog te weinig duidelijkheid is over de precieze effecten, zijn deze wapens nog steeds toegestaan. Wim Zwijnenburg, beleidsadviseur Inhumane Wapens bij IKV Pax Christi, zet zich in voor meer transparantie over en een moratorium op het gebruik van uraniumwapens.

Verarmd uranium is een restproduct van uraniumverrijking. Als uranium wordt verrijkt om energie op te wekken of kernwapens te maken, komt deze stof vrij. Omdat verarmd uranium een hoge dichtheid heeft wordt het onder andere gebruikt in antitankraketten. Een groot deel van het verarmd uranium komt na inslag als fijne stof in de lucht terecht. “Dat fijne stof is licht radioactief en giftig”, vertelt Zwijnenburg. “Als het wordt ingeademd kan het in het bloed of in de longen terecht komen en zo gezondheidsschade veroorzaken. Vooral zwangere vrouwen en kinderen zijn erg kwetsbaar. Door de snel splitsende cellen en ontwikkelende organen lopen ongeboren kinderen een nog groter risico dan volwassenen.”

Aanvullend onderzoek

“Er is al onderzoek uit laboratoria dat aantoonde dat er een relatie is tussen verarmd uranium en het ontstaan van tumoren, leukemie en geboortefwijkingen, maar onderzoek in getroffen gebieden is nog niet gedaan. Wij willen

△ Een fragment uit de animatiefilm van IKV Pax Christi en ICBUW

daarom aanvullend onderzoek in de gebieden waar verarmd uranium op grote schaal gebruikt is. Tot die tijd moet het gebruik van verarmd uranium worden stopgezet. Het is moeilijk om het onderzoek van de grond te krijgen. Landen die verarmd uranium gebruiken zijn in sommige gevallen actief tegenstander van aanvullend onderzoek.”

Metten met twee maten

“Veel landen metten met twee maten. Ze laten hun eigen soldaten voorzorgsmaatregelen nemen bij het gebruik van verarmd uranium, maar stellen tegelijkertijd burgers bloot aan de gevolgen van deze stof. “Tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties lobbyde Zwijnenburg samen met collega’s van de International Coalition to Ban Uranium Weapons (ICBUW) voor een motie die landen verplicht om openheid te geven over de hoeveelheden en de locaties van verarmd uranium. “De Nederlandse opstelling op de conferentie was teleurstellend. We spreken ons internationaal veel te weinig uit om ook burgers te beschermen tegen de gevolgen van verarmd uranium.”

Als het stof is neergedaald

IKV Pax Christi en de International Coalition to Ban Uranium Weapons hebben een animatiefilm gemaakt over de gevolgen van uraniumwapens. Verarmd uranium wordt vaak verwerkt in anti-tankmunitie. Het stof dat na inslag vervolgens neerdaalt is zeer gevaarlijk voor kinderen, die verlaten tanks zien als spannende speelplaatsen. Waarom is het gebruik deze wapens zo schadelijk voor burgers? En waarom is er nog geen verbod?

Bekijk het filmpje op ons Youtube-kanaal: www.youtube.com/ikvpaxchristi

Merijn de Jong

Dichterbij een vreedzame toekomst

△ De pelgrims bezoeken naast Bethlehem ook andere steden. Fotocredit: Gerrit van Laar

Bethlehem is een ommuurde stad. De barrière tussen Israëli's en Palestijnen is in het landschap goed te zien en brengt veel Palestijnen in een isolement. Een keer in de twee jaar maakt IKV Pax Christi een pelgrimage naar Bethlehem en is daar tien dagen te gast bij Palestijnse families. Tijdens deze reis spreken de pelgrims met Israëliërs en Palestijnen van diverse pluimage. Dat varieert van Joodse rabbijnen tot Palestijnse vluchtelingen, Israëlische vredesorganisaties en Palestijnen die zich inzetten voor geweldloosheid.

Drie deelnemers aan de pelgrimage naar Bethlehem in 2008, Natjana, Marije en Jan Willem, vertellen over hun ervaringen. Natjana: "Ik wilde met eigen ogen het leven op de Westelijke

Jordanoever zien. Ik had altijd het gevoel dat het nieuws eenzijdig was. Ik ben wel eens in Israël geweest, maar ik wilde nu ook het leven aan de andere kant zien."

Voor Jan Willem maakte de vrolijkheid van de mensen de meeste indruk: "Terwijl ik daar was werd ik soms triest, angstig, boos en moedeloos van alles wat ik daar zag. Die negatieve emoties

had ik vooral als ik alleen was. Als ik samen met Palestijnen was had ik dat niet, er was altijd wel weer enthousiasme, vriendelijkheid en gastvrijheid.”

Marije herinnert zich dat ze gevraagd had of haar gastvrouw in de zomer ook ‘s avonds lekker buiten zit? Zij antwoordde toen: “Dat kan helemaal niet, we moeten ‘s avonds allemaal binnen zijn”. Dat kwam toen echt even binnen. “Voor ons is het zo vanzelfsprekend om in de zomer even een terrasje te pakken. Terwijl het daar absoluut niet mogelijk is. “Dat soort kleine dingen maken veel indruk.

Geweldloosheid

Jan Willem merkte dat hij ieder moment dat hij in en rond Bethlehem was weer anders dacht. “Eerst was ik boos op de Israëli’s, maar daarna sprak ik weer een Israëli die de situatie in een ander licht zette. Ik ontmoette Israëliëse actiegroepen die werken aan vrede.”

De pelgrimangers bezochten ook een

Joodse kolonist. Juist daarvoor waren ze in Hebron geweest waar ze zagen hoe de inwoners werden bekogeld door de kolonisten. Jan Willem: “Op dat moment voel je het conflict echt, je voelt ook de uitzichtloosheid. Als wij in ons gesprek met de kolonist die woede al voelen en ons haast niet in kunnen houden, hoe moet dat dan wel niet zijn voor de mensen die dagelijks in deze realiteit wonen? Ik heb daardoor veel bewondering voor geweldloze en vreedzame acties.”

Natjana: “Aan beide zijden zijn er mensen die verder willen kijken, die denken aan de toekomst. Zij kijken voorbij hun eigen lijden en kiezen voor samenwerking. Deze Palestijnen en Israëli’s brengen een vreedzame toekomst iets dichterbij.”

Van 18 tot 27 december gaat IKV Pax Christi weer op pelgrimage naar Bethlehem.

Volg ze op www.ikvpaxchristi.nl

Myriam Braakhuis

Vrede

Duif
In de kerstboom,
Wat doe jij
In een wereld
Die doof is
Voor jouw roep
Om vrede?

Toch draag jij
Trouw
Elk jaar jouw
Boodschap uit
-ben jij een
Zichtbaar teken

En herinnert
Jouw bestaan
Ons aan
Een wereld
Waar in
Wapens zwijgen

Uit: Greet Brokerhof-van der Waa,
Zinboekje Kerst. Uitgeverij Oase Media

Pax Christi Internationaal

VREDE EN GERECHTIGHEID

Over dilemma's rond vredesonderhandelingen

Een eerder dit jaar door Pax Christi geschreven rapport *Vrede en gerechtigheid. Over dilemma's rond vredesonderhandelingen* is in het Engels vertaald. Andere leden van Pax Christi Internationaal is gevraagd hun om perspectieven van het werken in conflictregio's te inventariseren. De Adviesraad Internationale Samenwerking van Pax Christi gaat een bijeenkomst organiseren over de dilemma's die zich voordoen wanneer vrede en gerechtigheid gestalte moeten krijgen ná een periode van gewelddadig conflict. Ieder jaar installeert de ledenraad van Pax Christi twee werkgroepen die belanghebbende thema's verder uitdiepen en met de leden bespreken. Het rapport *Vrede en gerechtigheid* is te vinden op www.ikvpaxchristi.nl onder de knop publicaties, overige publicaties.

Pax Christi Internationaal, heeft haar kantoor in Brussel vanwaar zij haar internationale secretariaat voert. De huidige co-presidenten zijn Kevin Dowling, bisschop van Rustenburg in Zuid-Afrika en Marie Dennis, directeur van de Maryknoll Office for Global Concerns. Namens Pax Christi Nederland heeft Jan Peters zitting genomen in de Executive Committee van Pax Christi Internationaal.

Edwin Ruigrok

MasterPeace

IKV Pax Christi is één van de founding partners van een project dat de komende jaren wereldwijd grote aandacht zal trekken: MasterPeace. De eerste in het oog springende activiteit van MasterPeace was de hoedjesactie tijdens Prinsjesdag. Een tiental Tweede Kamerleden van uiteenlopende politieke partijen liet zich een MasterPeace hoedje aanmeten. Hiermee maakten ze over partijgrenzen heen een duidelijk statement voor vrede.

Initiatiefnemer Ilco van der Linde, bekend van Bevrijdingspop en Dance4Life heeft in IKV Pax Christi een samenwerkingspartner gevonden, waarbij IKV Pax Christi een grote inhoudelijke bijdrage kan leveren op de terreinen van vrede en veiligheid. Gesteund door onder andere de Triodos Bank, Vrede van Utrecht, willen MasterPeace en IKV Pax Christi in een vierjarenprogramma 20 miljoen mensen wereldwijd betrekken bij vrede. De aandacht zal uitgaan naar 14 hot spots. Symbolische getallen want op 21 september 2014, de internationale Dag van de Vrede, volgt de apo-

theose aan de voet van de piramides in Egypte. Het land waar Nobelprijswinnaar en President van de Verenigde Staten zijn vredes toespraak voor de Arabische wereld hield.

De bedoeling van MasterPeace is om zoveel mogelijk mensen in actie te laten komen voor vrede. Vrede lijkt zo'n ver-van-mijn-bed show te zijn, iets waar vooral overheden mee bezig zijn. Toch kunnen gewone mensen ook vredesinitiatieven ontwikkelen of ondersteunen. Ze kunnen bijvoorbeeld mediator worden. Ook kunnen ze meer bekendheid geven aan de oplossing van een conflict, zodat anderen die zelf nog midden in een conflict zitten hiervan leren. MasterPeace en IKV Pax Christi bieden ideeën aan voor actie en daarbij is de samenwerking met partnerorganisaties uit conflictgebieden essentieel. Zij zullen een belangrijke rol krijgen.

Op weg naar 21 september 2014 worden ook muzikanten en kunstenaars betrokken om samen vrede te creëren. Zij zullen elkaar ontmoeten tijdens een afsluitend concert in Egypte. Artiesten hebben veel zeggingskracht, kunnen ook mensen die voorheen vijandig tegenover elkaar stonden, bijeen brengen. Om dit mega-evenement bij te kunnen wonen moet je je ingezet hebben voor vrede en verzoening. Het idee achter MasterPeace is dat iedereen zijn of haar steentje bij kan dragen aan vermindering van oorlog en geweld.

Voor meer informatie kijk op www.masterpeace.org

Agenda

december

Fototentoonstelling Boeken voor Cuba
Centrale Bibliotheek Wageningen, Stationsstraat 2, 6701 BR Wageningen

Stichting Wildverband exposeert foto's van Maarten Zeehandelaar over bibliotheken in Cuba.

16 december

Balkanborrel

Stiltecentrum, Godebaldkwartier 74, Utrecht
19.00 – 23.30 uur

"Talk and tackle: Resolving the Kosovo Conflict?" over de verhouding tussen Kosovo en Servië. Met Speciale vertegenwoordiger van de EU de heer Pieter Feith. Na afloop van de discussie een gezellig netwerkcafé en een Our Future Network afscheidsfeest met muziek van DJ Vulkanizer.

18 – 27 december

Pelgrimage naar Bethlehem

IKV Pax Christi reist naar Israël en de Palestijnse gebieden. Maak de reis mee en kijk op het weblog dat via www.ikvpaxchristi.nl te volgen is, zodat het lijkt alsof je zelf de rappers en rabbijnen ontmoet. De delegatie spreekt met Palestijnse en Israëlische vredesactivisten, politici, moslims, christenen en joden.

Colofon

Redactie: Piet Halma en Helma Maas (eindredactie)

Met dank aan: Femke Rongen schrijfbureau Teksttig, Ruud Bosgraaf, Evert-Jan Grit, Roos Boer, Miriam Struyk, Kees van den Broek, Mayke Smit, Merijn de Jong, Myriam Braakhuis, Edwin Ruigrok.

Fotografie: Petteerik Wiggers, Jorn van Eck/Amnesty International, Kim en Bente, Mary Wareham, Johannes Odé, Charlene Goud/MasterPeace en IKV Pax Christi-archief

Basisvormgeving: RAAK Grafisch Ontwerp

Drukkerij: Van der Weij BV, Hilversum
ISSN 1874-6497

IKV PAX
CHRISTI

IKV Pax Christi, Godebaldkwartier 74, 3511 DZ Utrecht
Postbus 19318, 3501 DH Utrecht
Tel (030) 233 33 46, Fax (030) 236 81 99
info@ikvpaxchristi.nl www.ikvpaxchristi.nl
Giro: 51 61

IKV Pax Christi is ANBI-erkend en heeft het CBF-keurmerk